

VY JSTE

Hošťálková 1.1.2022

Text: Mat. 5,13-16; Čtení: Nu. 35,9-15; Vstupní slovo: Ž. 103,1-2; Poslání: Ef. 2,4-10; Požehnání: Nu. 6,24-26; Písně: 604; 442; 680; 683;485

1. Úvod

Vstoupili jsme do nového roku, do roku 2022. Možná bychom byli zvědaví na to, co nás letos čeká, možná jsme si také dali nějaká předsevzetí. Chtěl bych, abychom do tohoto roku vstoupili se slovem evangelia. Slova, která chci na začátku tohoto roku a pro tento rok připomenout jsou velmi známá a jsou v Matoušově zápisu evangelia, 5. kapitole ve verších 13 - 16, kde čteme: *Vy jste sůl země; jestliže však sůl pozbude chuti, čím bude osolena? K ničemu již není, než aby se vyhodila ven a lidé po ní šlapali. Vy jste světlo světa. Nemůže zůstat skryto město ležící na hoře. A když rozsvítí lampu, nestaví ji pod nádobu, ale na svícen; a svítí všem v domě. Tak ať svítí vaše světlo před lidmi, aby viděli vaše dobré skutky a vzdali slávu vašemu Otci v nebesích.* To, co jsme teď četli, známe, jiná věc je, co s tím vším uděláme. Nechci, aby tato slova byla jen pěknou proklamací, pěknými slovy, ale abychom zaslechli, co nám, mně, tobě chce Kristus povědět a k čemu nás vede. Proto se u těchto slov evangelia na chvíli zastavme. Jsou zde v podstatě dva Ježíšovy výroky: o soli a o světle.

2. Sůl, sůl země

Tím prvním je výrok o soli. Co v tehdejší společnosti, v tehdejším životě lidí znamenala sůl, jaký měla význam? Jednak to byl nerost, který dával jídlu chuť, jednak to byl konzervační prostředek. Sůl byla důležitá; tehdy i dnes. Jistě všichni znáte pohádku „Sůl nad zlato“, která byla převedena i do filmové podoby a ze svého každodenního života víme, že neslané jídlo moc nechutná. Pokud nemusíme držet nějakou neslanou dietu, a jídlo bez soli si skutečně nedovedeme představit. Druhou důležitou funkcí soli bylo její použití ke konzervování pokrmů. To bylo a také je i pro dnešní dobu důležité. Tehdejší forma soli ovšem obsahovala hodně dalších minerálů, takže když se vlastní sůl z celkové hmoty jakýmkoliv způsobem vyplavila, tak z toho zbyl jen nějaký neslaný minerál, který se do jídla nedal použít, a byl užitečný jen jako drobný štěrk na cestu a lidé po tom šlapali. K takovému znehodnocení soli v tehdejší provedení mohlo dojít třeba tím, že se někde dlouho skladovala, že se nepoužila, vlastní sůl se z ní vlhkostí vyplavila a tak došlo k jejímu znehodnocení. Ale Ježíš zde nemluví pouze o soli jako takové, ale o soli země. „Vy jste sůl země,“ říká učedníkům a okolo shromážděným lidem. A to znamená, že tato sůl, Ježíšovi učedníci mají být užiteční pro tuto zemi vůbec. Alternativou k „soli země“ není „nesůl země“, ale sůl zmařená, sůl, která ztratila svou slanost, svou chuť a o té Ježíš říká, že se vyhazuje na cestu a lidé po ní šlapou.

3. Světlo

V další části této Ježíšovy řeči mluví o světle Ježíš začíná slovy o městě ležícím na hoře, které nemůže zůstat skryto. Toto přirovnání nás vede do Starého zákona, k našemu prvnímu čtení. Tam jsme četli o tzv. „útočistných městech.“ Tato města byla při příchodu Izraele do zaslíbené země určena k tomu, aby se tam mohl uchýlit člověk, který neúmyslně někomu způsobil smrt. Jinak byl v nebezpečí před vlastně pomstou a trestem příbuzných zahynulého člověka; oko za oko, zub za zub, život za život. Když k takovému zabití došlo neúmyslně, mohl se viník uchýlit do tohoto města a být zachráněn. Těchto měst bylo, jak jsme četli, v Izraeli šest a ležela na hoře, na kopci, aby byla dobře vidět. Podobně je to o svíci, o které Ježíš mluví dále. Budeme-li se dívat na pěknou svíčku, kterou jsme si třeba pro radost koupili, k čemu nám bude, když ji nerozsvítíme? Příběh o svíčce lidé tehdy dobře znali, stejně jak to známe dnes my. Ale tady se mluví v první řadě o světle, což, jak cítíme, je něco hlubšího. Mohli bychom říct, že světlo je vlastnost, která se projevuje tím, že je vytváří nějaký zdroj. Nemůžeme tedy jedno od druhého odtrhnout. Říká-li tedy Ježíš „vy jste – světlo světa,“ pak tím vyjadřuje jisté pověření, jistou vlastnost a pověření, které charakterizuje jeho učedníky, ty, kteří v něj a jemu věří. V tomto výroku o světle můžeme najít dva důrazy, dva významy. Ten první o městě na hoře, které svítí, nám ukazuje na to, že Ježíšovi učedníci mají velký

význam pro své okolí, tedy pro naši společnost, pro naši vesnici, naše sousedy a tak dál. Ten druhý důraz, slovo o svíci v domě nás pak ukazuje na náš život v našich rodinách. Jednoduchá svíčka, která svítí všem v domě. Být pomocí lidem kolem nás a to právě v dnešní době je nesnadné; možná jsme ovlivněni až obecným názorem, že věřit v Boha je v podstatě zbytečné, nebo jak se to povídalo v minulém režimu, že je to zaostalé a tmářské. Být světlem ve svých domovech, ve svých rodinách, tam, kde nás všichni znají, je to nejobtížnější. A opět jako u solí, tak i u světla není možné říci, že není, když je. Alternativou světla pak není nebýt světlem, ale být světlem zakrytým a tedy nesloužícím, zbytečným. S tím, co nám náš Pán svěřil se nemusíme a nemáme skrývat. Není potřeba se skrývat s tím, že věříme v Boha, není to nic nenormálního; věřit v Boha je normální. Od tohoto pocitu, do kterého jsme byli tlačeni minulým režimem, a který přetrvává, je potřeba se osvobodit. Není se potřeba za svou víru stydět, bez jakékoliv nabubřelosti a pocitu méněcennosti ji můžeme vyznávat. Lidem okolo to může být pomocí.

4. Vy jste

Jistě jste si všimli, že v těchto obou přirovnáních Ježíš nemluví o nějaké všeobecné situaci v souvislosti se solí a světlem, ale že říká naprosto osobně „vy jste!“ Vy jste. A tak bych měl na vás i na sebe jednu prostou otázku: Neděsí vás to, neděsí nás to? Přiznám se, že mne toto Ježíšovo vyjádření mnohdy děsí. Když si uvědomíme, a úplně osobně, když si uvědomím, co to znamená, pak je člověk minimálně nervozní a nejistý, co to pro něj vlastně znamená. Já, že jsem solí země, já že jsem světlo světa? Ale vždyť se tak vůbec necítím, ale vždyť k tomu vůbec nemám síly! Jak bych to mohl brát vážně, jak to můžu dělat, když to neumím, když jsem úplně obyčejný člověk, žádný hrdina, atd.! Jenže Ježíšovo slovo k učedníkům i shromážděným lidem zní jednoduše a prostě: „vy jste“ a tečka. Jistě, u člověka to vzbuzuje obavy, když sám sebe zná a ví, co může nebo spíš nemůže. Jenže skromnost, kterou lze v takové situaci argumentovat, je něco jiného než se považovat za špatného a neschopného. Skromnost je přijmout své schopnosti a neschopnosti a s důvěrou s tím něco dělat. S důvěrou a vděčností našemu Bohu, našemu Pánu Ježíši Kristu. Ano nezbyvá než na sebe pokorně vzít Boží pověření a s Boží silou a v moci Ducha svatého v tom něco podnikat.

5. Končí a začíná

A tady končí legrace, tady začíná život. To, co jsme si připomínali z Ježíšova Kázání na hoře se neodehrává v nějaké teorii, v našem přemýšlení, v našich řečech, to je záležitostí našich všedních dní. To, že je to vysloveno tak ostře, zřetelně a jednoznačně nás má vést k tomu, abychom si uvědomili, že to z vlastních sil nedokážeme. Ano, z vlastních sil to nedokážeme. Celé toto Ježíšovo kázání nás má vést k tomu, abychom si uvědomili, že jediné, co nám, mně, tobě zbývá, je prosit a očekávat na Boží pomoc a spolehnout se na ni. Jinak bychom propadli apatii a zemřeli, nebo se z toho všeho zbláznili, nebo tím vším praštili a odešli do víru světských neřestí naplnění skepsí nevěry. Jde tedy o to pokorně na sebe vzít Kristovo pověření být solí i pro naši zemi, která pomáhá, světlem, které neokázale a pokorně svítí a to i v našich rodinách; městem, které poskytuje útočiště lidem kolem nás. O kousek dál, v téže 5. kapitole evangelia podle Matouše (Mat. 5,20), mluví Ježíš o hojnější spravedlnosti než je u farizeů a zákoníků a můžeme se ptát, v čem má být vyšší. Farizeové a zákoníci se snažili naplňovat Mojžíšův zákon víc než do puntíku; a přece to nebylo ono. Řekl bych, že vyšší spravedlnost je spravedlností lásky. Bez lásky by všechno naše jednání i mluvení bylo studené a neosobní a to lidé okolo poznají.

6. Závěr – nejsme v tom sami

Chci závěrem zdůraznit, že ve svém jednání a snaze naplňovat Boží vůli, nejsme sami; jinak bychom se z toho všeho uzoufali. Náš Pán Ježíš Kristus nám nejen dává své pověření, ale dává nám k tomu i svou sílu. Nejsme v tom sami. Pán Ježíš posílá Ducha svatého, který je nám pomocí. Půjdeme do příštího týdne, do příštího roku a tak bych chtěl abychom na to vše pamatovali a nebáli se. Předchozí synodní senior Miloslav Hájek blahé paměti to vyjádřil asi takto: „Říkáme, že žijeme z Boží milosti; tak z ní žijme.“